

K 40. výročí založení prvního českého centra současného tance

- 1961 Skupina moderního tance Vysokoškolského uměleckého souboru**
- 1977 Skupina moderního tance VUS Univerzity Kalovy**
- 1984 Taneční centrum Univerzity Karlovy**
- 1994 Taneční centrum Univerzity Karlovy - konzervatoř**
- 1997 Taneční centrum Praha – konzervatoř o.p.s.**

V lednu 1961, tedy přesně před 40 lety vznikla idea, která po mnoho let nezískala ani přesné pojmenování, sídlo, zřizovatele, ani jiné pevné zázemí. Mladí čeští tanečníci (převážně ještě studenti) začali silně vnímat nové trendy tanečního umění, které v poválečných letech postupně ovlivňovaly celý západní taneční svět. Nové taneční techniky, výrazové prostředky, inscenační postupy, spolupráce s hudebníky a dalšími žánry ... to vše provokovalo nastupující generaci „zlatých“ šedesátých let.

Vývoj byl zřejmě značně živelný a intuitivní – o prvním desetiletí „Skupiny moderního tance Vysokoškolského uměleckého souboru“ nemáme prakticky žádné hmatatelné památky. Víme jen, že kolem mladého choreografa Františka Pokorného se shromáždila skupina osvícených a nadšených tanečníků - částečně bývalí členové folklorní taneční skupiny VUSu a studenti pražské konzervatoře - a první centrum současného tance u nás bylo na světě. Jeho aktivita a vliv musely být zřejmě velmi intenzivní – vzpomínal na to v prosinci 2000 Jiří Kylián ve svém projevu při udělení čestného doktorátu AMU. O to více nás mrzí krádež kompletního archivu skupiny začátkem 70. let!

Další desetiletí je již čitelnější: krátký rozbřesk roku 1968 využili Ivanka Kubicová a Jan Hartmann k výzvědné cestě na Západ. Naštěstí šli rovnou ke „kováři“ – do London Contemporary Dance School, která byla dlouhá léta vlajkovou lodí evropské moderny. Robin Howard zde shromáždil špičkové Američany a dal mnoha mladým nadšencům z celé Evropy osudovou šanci. Oba Češi se po letech skutečně vrátili zpět do Prahy a od roku 1972 společně s Jiřím Rebcem budují novou tvář skupiny. Výraznou morální injekcí je spolupráce s Pavlem Šmokem a právě vznikajícím Pražským komorním baletem (1976). Dalším, tentokrát domácím, počinem bylo v roce 1977 přijetí VUSu pod křídla Univerzity Karlovy. Změnu zprostředkuje smíšený pěvecký sbor, ale paradoxně právě skupina moderního tance z toho později vytěží výjimečnou společenskou, odbornou a morální záštitu. Ani zde nemáme mnoho archivních památek, ale zato již řadu přímých pamětníků a současných spolupracovníků. Přesto cítíme, že podrobně zmapovat první polovinu historie centra bude znamenat náročný, ale velmi zajímavý a užitečný „archeologický“ výzkum.

Od 4. září 1980 řídí centrum jeho současné vedení Vlasta Schneiderová a Antonín Schneider. Zásadní umělecký a metodický vliv Kubicové a Hartmanna pokračuje, do tvůrčího týmu přicházejí Marcela Benoniová, Helena Ackermanová a postupně řada zahraničních umělců a pedagogů – dodnes jsme zaznamenali 196 choreografií od 62 tvůrců, z toho 23 zahraničních). Činnost centra se začíná profilovat do dvou linií – umělecké a vzdělávací. Do intenzivní výuky moderny a jazzu razantně přistupuje klasika a z několika přípravek různých věkových a výkonnostních úrovní vzniká v roce 1984 skutečné „učiliště“, které se i se souborem definitivně stěhuje do univerzitního areálu na Větrník. Změna názvu na „Taneční centrum UK“ již jen potvrzuje dlouhodobé cíle po vzoru známých zahraničních vzorů: škola - soubor - agentura. Učiliště má postupně v 8 třídách až 170 studentů, soubor disponuje již asi 6 hodinovým kmenovým repertoárem, zavádí dvoufázový trénink (klasika +moderna/jazz) a pracovní rozvrh narůstá na 30 hod. týdně. Absolvuje kolem 80 uměleckých akcí ročně, včetně pravidelných představení v Praze, zahraniční zájezdy od Taškentu po New York, festivaly, choreografické soutěže, natáčení... Od roku 1983 se Howardovo londýnské taneční centrum stává pro české tanečnice znovu pravidelným pramenem poznání a nové inspirace. Významnou aktivitou – také z ekonomického hlediska – je spolupráce na desítkách televizních a filmových projektů (nejznámější je asi Balada pro banditu, Dva na koni, jeden na oslu atd.).

Centrum se stále více zaměřuje na import zahraničních pedagogů, tvůrců a komorních těles (přes 120 jmen) a na popularizaci současného tance v celém českém kulturním spektru. Tyto aktivity přerůstají

do periodických akcí: Mezinárodní týden tance (od 1987) a Letní taneční škola (od 1988). Je to ovšem stále naprostý underground: nikdo není za nic placen, všechny vydělané peníze jdou do společné kasy, výjimečnou oporou je pevná morální záštita a symbolická finanční podpora Univerzity Karlovy. Všude je cítit nesmyslný odpor oficiální socialistické kultury: profesionální i amatérské. Zlověstné dusno kolem centra a nechuť ke spolupráci i konfrontaci se koncem 80. let přece jen rozptylují, první modernisté učí na státní konzervatoři, první „absolventi“ centra studují na HAMU. Osvícení profesionálové známých jmen pravidelně hostují ve společných představeních a učí klasiku v centru. Poslední vagón evropského tanečního vlaku je na dohled ... ale vyčerpání, nervozita a beznaděj z celkového společenského marasmu narůstají – ze souboru se neodchází, ale odpadá, emigruje ... vyskakuje za jízdy.

Byl nejvyšší čas na rok 1989. Centrum již mělo značný náskok a mnohaletou zkušenost ve spolupráci s nově „objevovaným“ Západem a nezištně ji rozdává každému, kdo projeví vážný zájem. Většina formálních překážek odpadá a veškerou energii je možné směřovat do zkušeben a na jeviště. Tradiční aktivity se vlastně jen znásobují a zkvalitňují. Za podpory Ministerstva kultury byl přijat první placený zaměstnanec (leden 1991), Univerzita Karlova zapojila centrum jako samostatné pracoviště přímo do svého statutu (květen 1991) a učiliště bylo transformováno na osmiletou taneční konzervatoř (září 1994) – první reálnou alternativu státních konzervatoří. Proto se tuhá boj o její „zařazení do sítě škol“ stal důležitou odbornou i morální zkouškou pro celou taneční obec. Koncepce byla odlišná od státního modelu v několika choulostivých bodech: eklektická výuka klasiky, moderny a jazzu, důsledně provázaná s choreografickou tvorbou a také zřetelný důraz na skutečně kvalitní všeobecné vzdělání, jsou ještě na konci 90. let pro některé taneční experty nesplnitelným, nebo dokonce zbytečným požadavkem. Po dlouholetých absurdních tahanicích s Ministerstvem školství centrum konečně vítězí (srpen 1997) za výrazné podpory mnoha osobností tanečního žánru - to má již v prvních třech ročnících 52 studentů denního studia.

K zimnímu festivalu a letním kurzům se přidal ještě Letní taneční workshop (od roku 1994), který pravidelně představuje vybrané studenty českých konzervatoří v dílech zahraničních tvůrců. Centrum udržuje také tradici metodických a motivačních akcí: z nepravidelných seminářů vzniká tříleté „další vzdělávání pedagogů“ – dálkové studium akreditované ministerstvem školství (září 1995), pravidelně jsou pořádány vzdělávací programy pro školy „Jak se dělá tanečník“. Školní soubor, který již plně nahrazuje původní „skupinu moderního tance“, vystupuje po celé ČR i v zahraničí, je hlavním účastníkem Vánoční taneční přehlídky (od 1997) a zatím „neabsolventských“ červnových představení (první absolventi denního studia opustí centrum v roce 2002). Nový vysokoškolský zákon si v roce 1996 vynutil právní rozchod s Univerzitou Karlovou - areál na Větrníku a přímé pracovní vztahy ovšem zůstávají. Konečná právní forma a název vznikají v roce 1997, kdy bylo „Taneční centrum Praha“ registrováno jako „obecně prospěšná společnost“.

Současná podoba centra: 43 pedagogů, 128 studentů osmiletého denního studia, 65 studentů tříletého dálkového studia, „Nadace TCP“ jako ekonomická záštita a občanské sdružení studentů „Mezinárodní centrum tance“ jako školní – výcviková - agentura, zajišťující produkci a propagaci vybraných akcí. Zatím poslední významnou aktivitou centra byla záchrana Pražského komorního baletu v letech 1999 – 2001 a jeho postupná revitalizace.

Bohatá a rušná historie centra se do značné míry přímo prolíná s vývojem českého tance. Proto cítíme za pojem „současný tanec“ zvláštní zodpovědnost. Na prahu postmoderny bychom měli začít užívat skutečně VŠECH inspiračních zdrojů tanečního umění, ale také je skutečně ovládat! Musíme výrazně rozšířit klasické „taneční řemeslo“ o vše, co přineslo 20. století – moderní techniky, jazz, mimoevropské taneční kultury, moderní pantomimu a herectví, akrobacii, syntetické užití filmové, televizní a digitální techniky atd. A to jsou jen technické předpoklady vzniku současného uměleckého díla: ještě musí nastoupit diderotovsky chladná rozumová kalkulace, nepředstíraný intelekt, hluboký citový záběr a upřímně humanistický přístup tvůrců – pak teprve spolu s našimi osvícenými diváky vstoupíme do tanečního umění 21. století.

Čeká nás tvrdá, krásná, riskantní a ... nekonečná práce.

Antonín Schneider